

Gerhart (Gerhard – takie imię nadano mu na chrzcie) Johann Robert Hauptmann

„Dzieciństwo Gerharta upłynęło beztrąsko z jednej strony wśród zamożnych gości popularnego hotelu zdrojowego, wśród których przeważała szlachta, a później mieszczaństwo wschodnioeuropejskie (w tym z obszarów Polski), a z drugiej wśród rówieśników z ubogich rodzin chłopskich i robotniczych. Oba światy poznawane przez małego Gerharta posługujące się różnymi językami – był to niemiecki język literacki oraz dialekt śląski (Waldenburger Platt), który pisarz w przyszłości jako jeden z pierwszych w literaturze niemieckiej, zastosuje w swojej twórczości, wywarły na niego równorzędny wpływ.” -fragment z bardzo ciekawej książki Piotra Greinera pod tytułem „ Nobliści ze Śląska’

http://pl.wikipedia.org/wiki/Gerhart_Hauptmann

Gerhart Hauptmann

Gerhart Hauptmann	
	
	
Imiona i nazwisko	Gerhart Johann Robert Hauptmann
Data i miejsce urodzenia	15 listopada 1862 Bad Salzbrunn
Data	6 czerwca 1946

i miejsce śmierci	Agnieszków
Narodowość	niemiecka
Język	niemiecki
Gatunki	dramat , powieść , opowiadanie
Ważne dzieła	<i>Vor</i> <i>Sonnenaufgang</i> , <i>Tkacze</i> , <i>Fuhrmann Henschel</i> , <i>Der arme Heinrich</i> , <i>Der Ketzer von Soana</i>
Odnaczenia	
	
 Multimedia w Wikimedia Commons	

Gerhart (Gerhard) Johann Robert Hauptmann (ur. [15 listopada 1862](#) w [Bad Salzbrunn](#), zm. [6 czerwca 1946](#) w [Agnieszkowie](#)) – [niemiecki dramaturg](#) i [powieściopisarz](#), laureat literackiej [Nagrody Nobla](#) w 1912, przedstawiciel nurtu [naturalistycznego](#) w [teatrze](#).

Ojciec Hauptmanna był zarządcą [hotelu](#) "Zur Preussischen Krone" ("Pod pruską koroną", obecnie: "Korona Piastowska") w [Szczawnie-Zdroju](#), dzięki czemu syn już w latach młodości miał okazję poznać najróżniejsze typy ludzkie, które później pojawiały się w jego naturalistycznej twórczości. Jego brat [Carl Hauptmann](#) był także znanym niemieckim pisarzem. Po krótkich, przerwanych studiach w zakresie [rzeźbiarstwa](#), Hauptmann zwrócił się ku [literaturze](#). W latach młodości odbył liczne podróże, min. do [Hiszpanii](#), [Szwajcarii](#) i [Włoch](#). W 1885 poślubił Marię Thienemann, córkę zamożnego kupca i osiadł w [Berlinie](#). Małżeństwo to ustabilizowało jego sytuację finansową, pozwalając na swobodną pracę literacką. W 1891 wraz z żoną przeniósł się do [Szklarskiej Poręby](#), małżeństwo to jednak rozpadło się, a w 1907 Hauptmann ożenił się ponownie. Od 1901 mieszkał na zmianę w Agnetendorf (obecnie: [Jagniątków](#), dzielnica [Jeleniej Góry](#); w dawnym domu Hauptmanna znajduje się [Muzeum Miejskie](#)), Berlinie oraz na wyspie [Hiddensee](#) we wsi [Kloster](#), gdzie został pochowany. W latach późniejszych często przebywał także we Włoszech.

Po [pierwszej wojnie światowej](#) Hauptmann dał się poznać jako zwolennik nowego ustroju [republikańskiego](#), jednak po dojściu do władzy [nazistów](#) w 1933 nie zdobył się na słowa krytyki i wycofał się z życia publicznego.

Jego nazwisko figurowało na [Gottbegnadeten-Liste](#) (*Lista obdarzonych łaską Bożą w III Rzeszy*) wśród *Niezastąpionych*.

Po [drugiej wojnie światowej](#) do czasu rozstrzygnięcia [konferencji w Poczdamie](#) nie było dokładnie wiadomo jaki będzie status terytorialny [Dolnego Śląska](#). Zarówno administracja [radziecka](#) jak i polska odnosiły się do noblisty życzliwie, a on sam, wobec decyzji o przyłączeniu Dolnego Śląska do Polski, otrzymał zapewnienie o zorganizowaniu mu specjalnego pociągu, którym będzie mógł wyjechać wraz ze swoim dobytkiem i

otoczeniem do [Drezna](#) lub Berlina. Śmierć pisarza 6 czerwca 1946 w jego domu w Agnieszkowie nie przekreśliła wcześniejszych ustaleń, a jego żona Margareta nie zgodziła się na pochówek w przydomowym parku – jednak specjalny pociąg do Niemiec "Hauptmann Transport" zorganizowany został dopiero 20 lipca. Do eskorty pociągu specjalnego z "towarzyszami intelektualistami niemieckimi" do Berlina z trumną pisarza, jego dobytkiem oraz rodziną 17 lipca oddelegowany został wraz z piątką swoich żołnierzy 23-letni podporucznik [10. Sudeckiej Dywizji Piechoty](#), Henryk Bany. Żołnierze ci wcześniej brali udział w zabezpieczeniu dobytku Hauptmanna i przewożeniu go na dworzec kolejowy w Jeleniej Górze. Pomimo przepustki na wyjazd do Berlina wystawionej przez wicestarostę jeleniogórskiego, Franciszka Rześniowieckiego, polscy żołnierze zostają zmienieni przez [czerwonoarmistów](#) na stacji granicznej w Tuplicach, gdzie ppor. Bany w dowód wdzięczności za pomoc otrzymuje od żony pisarza, Margarety Hauptmann, zaświadczenie o sprawnym przebiegu akcji i rękopis Gerharta z okolicznościową dedykacją. W [Cottbus](#) część składu skierowano do Drezna, natomiast ciało noblisty dotarło do Berlina, gdzie wobec zdecydowanego sprzeciwu żony dotyczącego utworzenia muzeum i mauzoleum pisarza w podmiejskim Müggelheim, zdecydowano się na pochówek na bałtyckiej wyspie [Hiddensee](#) (28 sierpnia 1946).

Twórczość

Wyróżniony w 1912 literacką Nagrodą Nobla, Hauptmann należy do najwybitniejszych nowszych pisarzy niemieckich. W swej twórczości często przedstawia środowiska nizin, biedę, wyzysk i niesprawiedliwość społeczną, obnaża ponadto upadek moralny mieszczańskiej klasy średniej. Jest mistrzem charakteryzacji przy pomocy subtelnych środków. W późniejszej twórczości szuka nowego stylu, wynikiem czego jest eklektyczna mieszanka środków naturalistycznych z motywami baśniowymi, np. w dramacie *Zatopiony dzwon* (1896). Na podstawie utworów Hauptmanna powstało wiele [filmów](#) fabularnych – pierwszy już w 1913 (*Atlantyda*).

Pierwotnie Hauptmann chciał się poświęcić rzeźbiarstwu, studiował nauki przyrodnicze. Pierwszy jego poemat epicki *Promethidenlos* (1885) nie wywarł wrażenia. Pisarz stał się znany dopiero dzięki dramatowi społecznemu *Vor Sonnenaufgang* (1889), którego inscenizacja w Berlinie rozpętała ogromną burzę. Pod wpływem Ibsena napisał dramaty rodzinne: *Das Friedensfest* (1890, tłum. [Adolf Strzelecki](#) 1904) i *Einsame Menschen* (1891, tł. Ign. Suesser 1892). Najgłośniejszym i najważniejszym dziełem Hauptmanna jest sztuka *Tkacze* (*Die Weber*) z 1892, opisująca powstanie tkaczy śląskich w 1844 (pierwsza redakcja w narzeczu śląskim, tłum. [Wiktor Tusz](#) 1898 i G. Baumfeld), pełen wstrząsającej siły dramat o nędzy tkaczy. Następnie Hauptmann wydał dramaty: *Kollege Crampton* (1892, tłum. [Ludomił German](#) 1900), *Der Biberpelz* (1893), *Hanneles Himmelfahrt* (1894, tłum. [Maria Konopnicka](#) 1899), *Florian Geyer* (1895) oraz *Die versunkene Glocke* (1896, tłum. [Jan Kasprówicz](#) 1899). Z późniejszych dramatów naturalistycznych do najlepszych należą: *Fuhrmann Henschel* (1898, tłum. G. Kempner 1900), *Michael Kramer* (1900), *Rose Bernd* (1903, tłum. [Jan Kasprówicz](#)), *Die Ratten* (1911). Ze sztuk romantycznych należy wymienić: *Der arme Heinrich* (1902, tłum. Jan Kasprówicz 1908), *Und Pippa tanzt* (1906, tłum. Artur Schroeder), *Kaiser Karls Geisel* (1908), *Indipohdi* (1921), *Veland* (1925).

Hauptmann pisał również prozę – opowiadania: *Der Apostel* (1892), *Bahnwärter Thiel* (tłum. polskie 1900), *Der Ketzer von Soana* (1918), jego najlepszy utwór prozą (tłum. [Leopold Staff](#) 1927) oraz powieści: *Der Narr in Christo Emanuel Quint* (1910, tłum. B. Merwin 1925), *Atlantis* (1912), *Phantom* (1922), *Die Insel der grossen Mutter* (1924, tłum. [Stanisław Wasylewski](#) 1930), *Wanda* (1930).

Wydał ponadto epos *Till Eulenspiegel* (1927), powieść autobiograficzną *Buch der Leidenschaft* (1929) oraz [parafrazę](#) szekspirowskiego *Hamleta* (1928).

Wybrane utwory tłumaczone na język polski [\[edytuj\]](#) | [edytuj kod](#)

- 1888 [Dróżnik Thiel](#) (*Bahnwärter Thiel*)
- 1889 [Przed wschodem słońca](#) (*Vor Sonnenaufgang*)
- 1893 [Futro bobrowe](#) (*Der Biberpelz*)
[Tkacze](#) (*Die Weber*)
- 1896 [Florian Geyer](#)
- 1911 [Szczury](#) (*Die Ratten*)

Nagrody i wyróżnienia [\[edytuj\]](#) | [edytuj kod](#)

- 1896 Nagroda literacka im. [Franza Grillparzera](#) za *Hanneles Himmelfahrt*
- 1899 Nagroda literacka im. Franza Grillparzera za *Fuhrmann Henschel*
- 1905 Nagroda literacka im. Franza Grillparzera za *Der arme Heinrich*
- 1911 [Bawarski Order Maksymiliana](#)
- 1912 Nagroda Nobla
- 1924 Członkostwo honorowe w Akademii Sztuk Pięknych w [Wiedniu](#)
- 1924 Order [Pour le Mérite](#) (klasa pokojowa)